



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. XII. Diptycha quid sint, & quot eorum genera, qui usus. Inscripta eis nomina vivorum & defunctorum. De solis vivis hic agitur. Cur fiat in Canone quorumdam Sanctorum commemoratio. Quaedam notatu ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

Anselmi Lucensis meminerit, recitanda nomina monet post *Memento*, sed non die Dominico. Idem mos recitandi nomina in sacrificio, vige-
bat eo tempore in monasteriis, ut patet ex Vi-
store III. Rom. Pontifice, olim Desiderio Ab-
bate Montis Casini lib. 1. Dialogorum, ubi re-
fert miracula Joannis Lucensis Præpositi Mona-
sterii. De iisdem nominibus agit Honorius
scriptor XII. sæculi in *Gemma animæ lib. 1. cap. 107.* eâ tamen ratione, ut satis clarè indicet,
jam tunc illam recitationem in desuetudinem abi-
re cœpisse. Cur verò die Dominico nomina non
recitarentur, fateor me ignorare.

CAPUT XII.

Diptycha quid sint, & quot eorum genera, qui usus. Inscripta eis nomina vivorum & defunctorum. De solis vivis hic agitur. Cur fiat in Canone quorundam Sanctorum commemoratio. Quædam notatu digna de Cosma & Damiano. Diversos fuisse mores Ecclesiarum in hac Sanctorum commemoratione. De oratione Hanc igitur oblationem, ejusque variis formulis apud Antiquos.

I. Quoniam de Diptychis sæpe mentio facta est, & oratio, quæ *Memento* incipit, in quibusdam Missalibus M. SS. *Oratio super Diptycha* suscribitur, explicare hic breviter oportet, quid ea sint, & quis eorum in sacris usus fuerit. Diptychorum nomen à Ptychis, id est plicis derivatur: unde Diptycha tabulæ sunt, quæ duas habent plicas, de quibus, earumque profano usu plura ex Ethnicis scriptoribus congerit Heribertus Rosvuedus in *Onomastico ad Vitas Patrum*. Erant & Triptycha atque Pentaptycha, triplices nimirum & quintuplices tabulæ, de quibus Turnebus libro 9. *Adversar. cap. 23.* Publica etiam ratiocinia Polyptycha à Græcis dicta asserit Gothofredus ad l. 2. *de discussoribus lib. 10. Codicis*, quod illæ chartæ multas plicas haberent: quæ vox à Gregorio Magno lib. 7. *epist. 40. Indict. 2.* à Cassiodoro lib. 5. *epist. 16.* à Marculfo in *Formulis*, & ab aliis passim Latinis scriptoribus eo sensu usurpatur. Invenio autem tria fuisse genera Diptychorum sive tabularum, quibus nomina in singulis Ecclesiis inscribebantur. Pri-

imum erat peculiare Episcoporum, eorum præfer-
tim, qui illam Ecclesiam rexerant, dummodò
probitate ac sanctis moribus claruissent. Secun-
dum vivorum, in quibus eorum nomina descripta
erant; qui adhuc viventes, dignitate aliqua, vel
beneficiis illi Ecclesiæ collatis conspicui, vel alio
titulo benemeriti erant. In his primo loco Ro-
manus Pontifex, tum alii Patriarchæ, & pro-
prius Antistes; ac reliqui clero adscripti recen-
sebantur: postea Imperator, Principes, Magis-
tratus, & populus fidelis. Tertium erat mor-
tuorum, qui in catholica communione deceffe-
rant. Usus verò Diptychorum, eorumque le-
ctionem intra Missarum solemnias vel ab Aposto-
lis, vel ex illorum institutione seu traditione, ab
immediatis successoribus cœpisse satis constat ex
iis, quæ supra Cap. VIII. de nominum recita-
tione ex præcis Patribus allata sunt. Quod autem
spectat ad primum genus pro solis Episcopis cum
opinionem sanctitatis vita functis, eam inscriptio-
nem speciem quamdam habuisse canonizationis
seu beatificationis, fidem facit Dionysius in the-
oria capitis tertii eccles. Hierarchiæ. „ Sacrarum,
„ inquit, tabularum recitatio deprædicat eos, qui
„ sanctè vixerunt, & ad studiosæ vitæ perfectio-
„ nem constanter pervenerunt. Nos quidem eo-
„ rum imitatione ad beatissimum illum statum
„ quietemque deiformem adhortando ac manu-
„ ducendo: illos verò ceu viventes celebrando,
„ quippe ut Theologia docet, nequaquam mor-
„ tuos, sed ex morte ad vitam divinissimam
„ translatos. Ideo Ecclesia sollicitè semper ca-
vit, ne sanctorum Episcoporum nomina ob quo-
rundam pravorum hominum calumnias, vel ob
errores proborum è sacris Diptychis expunge-
rentur. Hæc enim expunctio pœna erat illis so-
lis irrogata, qui vel à fide defecerant, vel ob ali-
quod crimen à communione Fidelium abstenti-
erant. Notæ sunt diuturnæ altercationes de
Chrysofomi nomine in Diptycha referendo, in
quibus ipsum scribere multi renuebant, eò quòd
à Theophilo Alexandrino exauktoratus, tamen
iniquâ sententiâ, & non absolutus mortuus esset:
qua de re rescribens Theodoretus lib. 5. *histor. cap. 34.* ait Episcopos Occidentis non prius
cum Episcopis Ægypti, Orientis, Bosphori, &
Thraciæ communicare voluisse, quàm nomen
illius sanctissimi viri in tabulas defunctorum Epi-
scoporum retulissent. Et quidem S. Cyrillus
Theophili nepos, & in Cathedra Alexandrina
successor, diu renuit Chrysofomum recipere, ut
ex ejus & Attici litteris constat, quarum partem

Bbbb

Facun-

Facundus Hermaniensis *lib. 4.* integras affert Nicephorus *lib. 14.* sed tandem cessit, eumque recepit, ne gratiam & communionem Romanæ Ecclesiæ amitteret. Ex eodem more Adrianus II. in epist. communitoria ad synodum Tricallinam Episcopis mandat, ut decessorem suum Nicolaum Papam Apostolicæ recordationis in Diptychis Ecclesiarum scribi, & nomen ejus inter sacra Missarum solemnia recitari faciant. Plures occurrunt similes historiae in actis Conciliorum, & in epistolis veterum Patrum. Nec solum Episcopi, sed etiam Oecumenica concilia Diptychis inscripta sunt. In synodo Constantinop. sub Menna act. v. sepius à fidelibus conelamatum est, ut Diptycha portarentur ad ambonem. *Quatuor synodos Diptychis, Leonem Episcopum Romanum Diptychis, Diptycha ad ambonem;* nempe at publicè legerentur, & populus audiret nomina quatuor synodorum & Leonis Papæ, & Macedonii, atque Euphemii restituta. Tempore autem Diptychorum cucurrit omnis multitudo cum magno silentio circumcirca altare: & cum lectæ fuissent à Diacono appellationes sanctarum quatuor synodorum, & sanctæ memoriæ Archiepiscoporum Euphemii & Macedonii & Leonis, voce magnâ universi clamarunt, Gloria tibi Domine, & post hoc cum omni modestia completa fuit cum Deo Divina Liturgia. Justinianus item Augustus in epist. ad Epiphanius Constantinop. quam Codici inseruit L. 7. de summa Trinitate §. 5. ait: Nullus frustra nos turbet spe vana innixus, quasi nos contrarium quatuor conciliis fecerimus, aut faciamus, aut fieri à quibusdam permittamus, aut aboleri eorundem sanctorum quatuor conciliorum piam memoriam ex Ecclesiæ Diptychis sustineamus.

II. Cæteram cum de Diptychis sermo est, id minimè prætermittendum, quod præter tabulas quæ sola nomina in Ecclesiis recitanda complectebantur, aliæ erant ab his diversæ, in quibus omnium, qui ad baptismum accedebant, nomina describi solebant. Quam tabularum seu Diptychorum diversitatem quidam non attendentes, existimarunt omnium prorsus fidelium nomina intra sacram synaxim à Diacono lecta fuisse. Atqui hoc absurdum omnino est: Fide enim jam propagatâ & eversâ idololatriâ ad eam recitationem nec menses nec anni sufficissent; præsertim in civitatibus, quæ innumerabilem populi multitudinem continebant. Delectus itaque habebatur, & in Diptychis tam viventium quàm de-

functorum, quæ publicè in Ecclesia recitabantur, eorum tantum nomina notabantur, qui inter cæteros aliqua speciali nota præminebant, facta de reliquis generali commemoratione. Jacobus Goar in variis lectionibus Liturgiæ Chrysostomi pag. 97. ex codice M. S. ducentorum & amplius annorum Bibliothecæ Christianissimi Regis hanc brevem exhibet formulam commemorationis vivorum. „ Memento mei, & cunctorum, & cunctarum. Joseph sanctissimi & universalis Patriarchæ, nempe Constantinopolitani, nomen enim Papæ scriptor schismaticus omisit, Philothei Alexandriæ, Marci Antiochiæ, Theophili Hierosolymorum, & profferente Domino Deo sancta dona N. honorando Sacerdote: Sacerdotum etiam adstantium, venerandi Presbyterii, ministerii in Christo, & omnis sacri ordinis cœtus. Pro salute, victoria, permanentia devotissimorum & Christum diligentium Imperatorum nostrorum: devotissimæ & Christum amantis Dominiæ nostræ Hypomenes monialis: devotissimæ & Christum amantis Dominiæ nostræ Eugeniæ Monialis: devotissimorum & Christum diligentium Imperatorum nostrorum Joannis & Mariæ. Pro pace & consistentia totius mundi, & sanctarum Dei Ecclesiarum: pro redemptione fratrum nostrorum captivorum: prosperitate & firmitate Christum diligentis exercitus: residui populi salute, & cunctorum & cunctarum. Porro hæc formulâ contractior est, alias autem ampliores esse non dubito. De Diptychis mortuorum infra agam. Vivi autem dicuntur offerre pro se suisque omnibus, pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis & incolumitatis suæ: memoriæ Sanctorum communicantes & eos venerantes; Ecclesia enim, quæ militat in terris, cum ea communicat, quæ in cœlis triumphat. Usus autem commemorandi B. Virginem & Sanctos in Missâ omnium Ecclesiarum immemorabili consuetudine comprobatur, ut patet ex earum Liturgiis. Cyrillus Hierosolymitanus sacram synaxim describens Cathed. V. Mytagogica affert Sacerdotem memoriam in ea facere SS. Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, ut Deus orationibus illorum, & deprecationibus suscipiat preces nostras. Augustinus lib. de Virginitate cap. 45. „ Fidelibus, inquit, notum est, quo loco Martyres, & quo defunctæ sanctorum testimoniales ad altaris sacramenta recitentur. Idem tract. 84. in Joannem. „ Ideo ad mensam Domini

Domini non sic Martyres commemoramus, quemadmodum alios, qui in pace requiescunt, ut etiam pro eis oremus; sed magis ut ipsi orent pro nobis, ut eorum vestigiis adhaereamus. *Et serm. 17. de verbis Apostoli.* Martyres eo loco recitantur ad altare Dei ubi non pro ipsis oratur: pro cæteris autem commemoratis defunctis oratur. Agit de hac Sanctorum commemoratione apud Græcos Nicol. Cabasilas in *exposit. Liturgiæ cap. 33.* Maronitæ in sua Missa hanc ipsam commemorationem sic peragunt. Memoria Domini Dei, & salvatoris nostri Jesu Christi, & totius dispensationis illius sacræ quæ est erga nos, recordamur in hoc momento. Item patris nostri Adam, & matris nostræ Evæ, & omnium hominum, qui placuerunt ante Deum ab Adamo usque in hodiernum diem, scienter autem & nominatim sanctæ & laudabilis Virginis, & in omni tempore beatæ genitricis Dei Mariæ, & Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Justorum, Sacerdotum, Patrum, sanctorum, & Doctorum, Rectorum, Religiosorum, & omnium Virginum, & Sancti N. supra cujus altare offerimus.

III. In canone Romano post B. Virginem & Apostolos, Martyres duodecim nominantur. Confessorum nulla fit mentio, vel quia Martyres passionem & mortem Domini, quæ in hoc sacrificio repræsentatur, effuso sanguine imitati sunt: vel quia canon edictus est, antequam Confessorum memoria celebraretur, de quibus silent tribus prioribus sæculis Ecclesiastica monumenta. Quarto verò Gregorius Nyssenus Basilii laudes celebravit in die anniversaria obitus ejus, Gregorius quoque Nazianzenus Athanasii. Obiit eodem sæculo Martinus Turonensis, cujus festivitas statim colitur, ut alibi notavimus, & idem solus ex Confessoribus officium proprium in vetustissimis Breviariis habet, quia ipsi primo publicis ab Ecclesia cultus tributus est. Cur autem Lini, Cleti, Clementis, & cæterorum potius quam aliorum mentio fiat, evidens ratio assignari non potest, & fortassis non una & eadem omnium & singulorum est. Porro omnes, qui hic nominantur, vel Romæ passi sunt, vel in locis Romano Patriarchatus immediatè subjectis: ex qua consideratione hæc diu anceps, nesciens qua de causa soli inter orientales Cosmas & Damianus Arabes, & in Ægæa civitate martyrio coronati, hoc loco recenserentur. Sed tandem inveni tria fuisse pa-

ria sanctorum ejusdem nominis Cosmæ & Damiani: unum Martyrum in Arabia, alterum Confessorum in Asia, tertium Martyrum qui Romæ martyrium subierunt. Extrat de his ex M. SS. græcis syntagma historicum Viennæ in Austria editum, interprete Simone Wangnereckio. Arabum memoria in Menæis legitur die XVII. Octobris, Romanorum I. Julii, Confessorum I. Novembris. Quomodo autem Latini solos Arabes colant die XXV. Septembris, qua Romano Martyrologio inscripti sunt, quomodo confusa sint horum omnium acta, & quid in notis ejus diei peccaverit Baronius, eruditè pertractat Reinoldus Dehnius in Præfatione Apologetica prædicto Syntagmari præfixa. Credibile est amissa fuisse acta Romanorum, & per ignorantiam seu negligentiam substitutos Arabes, quorum passio illustrior fuit. Omnes professione Medici fuerunt, & dicti Anargyri, quia sine pretio ægros curabant. Ex qua professionis, & nominum similitudine facilè æquivocatio & confusio oriri potuit. Agit etiam de his Florentinus in suo Martyrologio ad diem XXVII. Septembris, ubi optimè advertit, Romanis in Urbe dicatam Ecclesiam, eorumque Natalitia tum in veteri Calendario, tum in libro Sacramentorum S. Gregorii V. Kalend. Octobris inscripta fuisse. Et hos proculdubio esse censeo, qui in canone nominantur. Ambrosiani post Apostolos addunt Xyltum, Laurentium, Hippolytum, Vincentium, Cornelium, Cyprianum, Clementem, Chryzogonum, Joannem & Paulum, Cosmam & Damianum, Apollinarem, Vitalem, Nazarium & Celsum, Prothasium & Gervasium, Victorem, Narborem, Felicem, & Calimerum. In libro Sacramentorum Petaviano post nomina Cosmæ & Damiani hæc addita sunt, Dionysii, Rustici, & Eleuterii, Hilarii, Martini, Augustini, Gregorii, Hieronymi, Benedicti. In Codice Bibliothecæ Vaticanæ Palatinæ parisi antiquitatis cum superiori num. 495. adduntur nomina Hilarii, Martini, Augustini, Gregorii, Hieronymi, Benedicti, & manu recentiori Uldarici, Adalberti. Codex item Vaticanus num. 4772. addit Donatum, Hilarinum, Laurentium, & Pergentinum. Et alius num. 4770. Hilarium, Martinum, Augustinum, Gregorium, Hieronymum, Ambrosium, Benedictum, Isidorum. Eadem nomina Hilarii, Martini, Augustini, Gregorii, Hieronymi, & Benedicti leguntur in libro Sacramentorum, quem edidit Menardus.

At hæc additamenta particularium Ecclesiarum fuerunt: nam Ordo Romanus eos tantum Martyres admittit, qui in hodierno Canone sunt, Confessoribus semper exclusis. Quare nonnulli haud temerè existimantur Lucam & Marcum Evangelistas non esse in Canone, quia dubium est an fuerint Martyres. Adjungunt aliqui Codices nomen Sancti, cujus eâ die festiuitas celebratur, quod ex Liturgiis Basilii & Chrysostomi desumptum est. Refert etiam Matthæus Paris in vita Guillelmi Abbatis S. Albani interrogatum Innocentium III. an liceret addere in secreto Missæ nomen illius Sancti, cujus corpus in Ecclesia requiescit, respondisse id sibi dignum iurique consonum videri; Sed nihil addendum esse jam supra ostensum est.

IV. In sequenti oratione, *Hanc igitur oblationem*, rogat Deum Sacerdos, ut oblationem ipsius, cunctæque familiæ suæ, omnium videlicet assistentium, qui olim oblati muneribus, nunc voto & animo offerunt, placatus accipiat: tum pacem petit in præsentis sæculo, ereptionem à perpetua damnatione, & æternam patriæ felicitatem. Hæc autem verba, *Diesque nostros in tua pace disponas*, cum reliquis usque ad finem orationis, addidit Gregorius Magnus, ut referunt in ejus vita Joannes Diaconus & Anastasius. In festiuitatibus Paschæ & Pentecostes fit specialis oblatio pro renatis ex fonte baptismatis, quæ in omnibus antiquis codicibus extat. In vetustissimo autem sacramentorum libro Reginæ Sueciæ specialis intentio sæpe in hac oratione exprimitur, propter quam sacrificium offertur.

In Missa Dominicæ tertiæ Quadragesimæ pro scrutinio Electorum. „ Hanc igitur oblationem „ Domine ut propitius suscipias deprecamur, „ quam tibi offerimus pro famulis & famulabus „ tuis, quos ad æternam vitam & beatum gratiæ „ tuæ dinumerare, eligere, atque vo- „ care dignatus es. Et recitantur nomina Ele- „ ctorum, & postquam recensita fuerunt, dicitur: „ Hos Domine fonte baptismatis innovandos, „ spiritus tui munere ad sacramentorum tuorum „ plenitudinem poscimus præparari. Porrò hic notandum, quod in *Memento* hujus Missæ recenseantur nomina susceptorum, & hoc loco nomina electorum.

Feria V. in cœna Domini. „ Hanc igitur ob- „ lationem Domine cunctæ familiæ tuæ, quam „ tibi offerunt ob diem jejunii cœnæ Domini- „ cæ, in qua Dominus noster Jesus Christus tra- „ didit discipulis suis corporis & sanguinis sui my-

„ steria celebranda, quæsumus Domine placatus „ intende, ut per multa curricula annorum salva „ & incolumis munera tua tibi Domine mereatur „ offerre; diesque nostros, &c. In Missa de Pa- „ scha annotino, quam festiuitatem, qui in Pascha- „ te baptismi gratiam susceperant, anno sequenti „ celebrabant, die anniversaria suæ regenerationis. „ Hanc igitur oblationem famulorum famula- „ rumque tuarum, quam tibi offerunt annua re- „ colentes mysteria, quibus eos tuis adoptasti re- „ galibus institutis, quæsumus Domine placatus „ intende, pro quibus supplices preces effundi- „ mus, ut in eis & collata custodias, & promissæ „ beatitudinis præmia largiaris; diesque no- „ stros.

In dedicatione novæ Basilicæ. „ Hanc igitur „ oblationem famuli tui vel famulæ tuæ illius, „ quam tibi offerunt hanc dedicantes Ecclesiam „ quæsumus Domine placatus accipias, nostras- „ que preces dignanter exaudias, ut sint oculi „ tui aperti super domum istam die ac nocte, „ templumque hoc in honorem Beatorum Mar- „ tyrum tuorum illorum, vel illarum Sanctarum, „ & Confessorum sacris mysteriis institutum, cle- „ mentissimus dedica, miserator illustra, propi- „ tius splendore clarifica. Cunctam familiam „ tuam ad aulæ hujus suffragia concurrentem be- „ nignus exaudi, ejusdemque conditorum omnia „ desideria cordis complacita tibi pius adimple, „ votisque responde. Augmenta eis annos vitæ „ & temporum felicitatem, ut per spatia longæva „ viventes melioribus ornamentis studio eorum „ locus iste refulgeat: diesque nostros.

In natali consecrationis Presbyteri, qualiter sibi Missam debeat celebrare. Mos enim antiquorum fuit, singulis annis diem recolere suæ Ordinationis, seu Professionis quoad Religiosos, qui ritus in sola die anniversaria consecrationis Episcoporum hodie remansit: & hunc diem natalem vocabant, diem verò nativitatis ex utero matris, natalem genuinum nuncupabant. „ Hanc igitur oblationem quam tibi offero ego „ tuus famulus hodie, ob diem quo me nullius „ dignum meriti, sed solo tuæ misericordiæ dono „ ad hunc locum perducere dignatus es Presbyte- „ rii, quæso placatus accipias: diesque nostros.

In consecratione sacre virginis, quæ in Epiphania, vel secunda feria Paschæ, aut in Apostolorum natalitio celebratur. „ Hanc igitur obla- „ tionem famulæ tuæ quam tibi offert ob diem „ natalis sui, in quo eam tibi socians sacro vela- „ mine protegere dignatus es, quæsumus Domine „ pro.

propitiatus sanctifica, ut tibi Domino, ac spon-
so tuo venienti cum lampade tua inextinguibili
placitura occurrere mereatur.

In Missa pro his qui Agapen faciunt. Hanc
igitur oblationem Domine famuli tui illius,
quam tibi offert cum justis eleemosynis suis,
quas in pauperes tuos operatur; ut placatus
suscipias deprecamur, pro quo majestati tue
supplices fundimus preces, ut adjicias ei tem-
pora vite, ut per multa curricula annorum læ-
tus tibi in pauperes tuos hæc operetur, atque
annua tibi vota persolvat.

In trigésimo vel annuali nuptiarum. Hanc
igitur oblationem famulorum tuorum, quam
tibi offerimus ob diem trigésimum vel annua-
lem, quo eos jugali vinculo sociare dignatus es,
ut placatus suscipias deprecamur, pro quibus
tremendæ pietati tuæ supplices fundimus pre-
ces; ut pariter bene & pacificè senescant, & vi-
deant filios filiorum suorum usque in tertiam &
quartam progeniem, & te benedicant omnibus
diebus vitæ suæ.

In natali genuino. Hanc igitur oblationem
famuli tui illius, quam tibi offert ob diem ge-
nuitatis natalis sui, quo eum de maternis visce-
ribus in hunc mundum nasci iussit ad recogno-
scendum Deum vivum & verum, ut placatus
suscipias deprecamur: pro quo majestati tuæ
supplices fundimus preces, ut adjicias ei annos
& tempora vitæ, ut per multa curricula anno-
rum lætus tibi hæc sua vota persolvat, atque
ad optatam perveniat senectutem, & te benedi-
cat omnibus diebus vitæ suæ.

Pro defuncto. Hanc igitur oblationem ser-
vitutis nostræ quam tibi offerimus pro anima
famuli tui illius, quæsumus Domine placatus
intende, pro quo majestati tuæ supplices fun-
dimus preces, ut eum in numero sanctorum tuo-
rum tibi placentium facias dignanter adscribi:
dieisque nostros, &c. Sunt & alia multa ejus-
dem generis in eo Codice, sed hæc in exemplum
allata sufficiunt.

CAPUT XIII.

De Consecratione, ejusque forma & ritu.
Olim Fideles post verba Consecrationis
respondabant Amen. Mos elevandi Sa-
cramentum antiquissimus apud Græcos.
Quando cæperit apud Latinos. Explican-

tur reliqua usque ad commemorationem
defunctorum. Error Græcorum schisma-
ticorum perstringitur. Latini ab eorum
calumnia vindicantur.

I. Accedimus ad Consecrationem, cui præ-
mittitur hæc oratio, *Quam oblationem &c.*
qua a Palchasio lib. de corp. & sang. Christi cap.
12. sic explicatur. Rogamus hanc oblationem
benedictam, per quam nos benedicamur: ad-
scriptam, per quam nos omnes in cælo adscri-
bamur: ratam, per quam in visceribus Chri-
sti censeamur: rationabilem, per quam à be-
stiali sensu exuamur: acceptabilemque facere
digneur; quatenus & nos per hoc quia in
bis displicuimus, acceptabiles in ejus unico
Filio simus. Hæc Palchasi sub Augustini
nomine citatus à Gratiano de consecr. dist. 2.
cap. 72. & à S. Thoma 3. p. qu. 83. art. 4. Re-
peritur hæc ipsa oratio apud Ambrosium lib. 4.
de Sacram. cap. 5. Tum ait Sacerdos, *Qui pridie*
quam pateretur, accepit panem, & quæ sequuntur
ut possit in persona Christi formam ipsam
proferre, qua idem Dominus & Salvator usus
est in hoc Sacramento conficiendo. Observat In-
nocentius lib. 4. *mysteriorum Missæ cap. 5.* tria
hic commemorari, quæ non sunt in Evangelio,
videlicet *elevatis oculis in cælum*: & in calicis
consecratione *eterni testamenti*, & *mysterium*
fidei: quæ tamen asserit addita ex Apostolica
traditione. Walfridus & Micrologus opinati
sunt, ab Alexandro Papa additam hanc clausu-
lam, *Qui pridie*: sed rectius sentit Alcuinus
etiam Apostolis in usu fuisse. Extat autem in Li-
turgia Jacobi & Clementis, & apud Ambrosium
lib. de Sacramentis. Christum autem, cum gra-
tias Patri acturus erat, oculos in cælum elevare
consuevisse, notum est ex Evangelio: nec du-
bitare licet, quin eundem ritum in hac maxima
actione servaverit, licet non scripserint Evan-
gelistæ. Forma consecrationis panis in Litu-
rgiis Græcorum hæc est: *Hoc est corpus meum,*
quod pro vobis frangitur; addunt Jacobus & Mar-
cus, & *datur*, sive *distribuitur*, *in remissionem*
peccatorum. In Missali Mozarabum, *Hoc est*
corpus meum, quod pro vobis tradetur. Integra
formula qua vinum consecratur, ex Evangelii-
stis accepta est, his vocibus additis *eterni &*
mysterium fidei: quæ in Liturgiis Græcorum
non extant. In Missali Mozarabum sic concepta
est; *Hic est calix novi Testamenti in meo sangui-*
ne, qui pro vobis & pro multis effundetur in re-
missio-